

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. De Objecto Scientiæ in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

quàm dirigente actu Sylligifandi, & Physicâ ut eliciente actum, ergo superfluit alter habitus, quia ad dirigendum sufficit Logica docens, ad eliciendum physica; R. dist. ant. nullo alio habitu indiget quàm dirigente, &c. ut bene arguat concedo ant: nullo alio indiget ut faciliter arguat, nego ant. Logica enim docens sufficiens est ut bene discurremus, sed non est sufficiens ut faciliter & prompte discurremus, quòd tamen præstat Logica utens, non directivè & idealitèr, hoc enim est munus Logicæ docentis, sed elicitivè, non quoad materiam, nam hoc præstat verbi gratiâ Physica, sed quoad formam Sylligificam & sic in tali casu tres habitus eidem actui correspondent, nam habitus Logicæ docentis concurrunt regulativè, utentis faciliter elicitivè quantum ad formam, habitus Physicæ elicitivè quantum ad materiam, quòd si hoc alicui absurdum videtur, absurditatem demonstret.

QUÆSTIO III.

De objecto Scientia in communi.

Quia omnes scientiæ congruentissimè per objecta distinguuntur & discernuntur, hinc antequam ad Logicæ naturam declarandam proximius accedam, primò de objecto ejus agendum est, & quia teste Aristotele 1. post. 23. & Met. 1. unaquæq; scientia & ars suum proprium obtinet objectum, hinc quæstionem particularem instituo de scientiarum objecto in communi, generaliora namq; semper examinari convenit ante particularia; *Quare nota objectum à verbo obiectio derivari, unde objectum obex actuum dicitur quodammodo, ex eo quòd actibus opponatur veluti obex, & determinet actus ne vagè & in incertum ferantur, Et in hac acceptione consideratum objectum à pluribus distinguitur à subjecto, inter quos est Arriaga disp. 1. Sect. 1. n. 2. existimantes subjectum esse illud quod in conclusione scientifica subjicitur, seu de quo aliquid per scientiam cognoscitur, sic verbi gratiâ in hac scientifica conclusione, ergo homo est risibilis, homo erit subjectum, quia de eo cognoscitur risibilitas, objectum verò dicunt esse tam illud de quo, quàm id quod de illo cognoscitur, sive totam conclusionem scientificam, subjectum videlicet & prædicatum simul; Et quamvis verum sit subjectum aliquando accipi pro quolibet subjecto eujuscunq; propositionis, etiam non scientificæ, ut patet ex dictis in Summulis, & aliquando pro re subjacet alicui formæ substantiali, vel accidentali, sic corpus dicitur subjectum animæ rationalis, paries albedinis; aliquando etiam idem significat quòd subditum, sic omnia animantia dicuntur subjecta esse homini, sic sclavus & servus dicitur subjectus Domino suo, &c. verumtamèn in his acceptionibus non agimus hic de subjecto, sed prout subjectum dicitur esse id circa quòd aliqua scientia versatur, & sub tali ratione tam Doctor subtilis, quàm alii veteres cum multis Recentioribus, tum hic, tum in Prologo 1. Sent. subjecto & objecto pro eodem utuntur veluti Synonimis, quod paritèr faciã & his vocibus pro Synonimis utar, quidquid in contrarium dicat durus Durandus, Vasquez, Ocham, Capreolus, &c.*

I. Etymon obiecti explicatur.

II. IV. Etymon obiecti explicatur.

Nota 2. Objectum in hac acceptione adhuc duplicitèr considerari posse, primò pro omni re quàm scientia, vel aliqua ars quomodocunq; considerat, & in hoc sensu in arte medica verbi gratiâ non solum corpus humanum ut sanabile, sed etiam omnia medicamenta & instrumenta dicuntur subjectum artis circa quòd, & hæc objecti acceptio nimis laxa est, secundò sumitur pro re non quocunq; modo, sed per se & primò considerata in aliqua scientia, & hæc est ad propositum, in qua etiam acceptione objectum primò dividitur in complexum & incomplexum, Complexum est tota propositio objectiva, quæ per scientiam cognoscitur: Incomplexum verò est subjectum istius propositionis, verbi gratiâ istius cognitionis quæ cognosco hominem esse risibilem, objectum complexum est tota propositio ista, homo est risibilis, ly homo verò quod est subjectum in propositione, est objectum incomplexum, & circa objectum incomplexum frequentèr plures haberi possunt cognitiones scientificæ, ut patet de corpore humano, quòd potest esse subjectum Physicæ incomplexum in quantum scilicet consideratur sub naturalitate, & medicinæ in quantum consideratur sub ratione sanabilitatis, & sic de cæteris discurre

II. Diviso prima objecti.

Secundò Objectum dividitur in adæquatum, seu totale, est illud circa quòd tota scientia versatur, & in inadæquatum, seu parziale estq; illud circa quòd aliqua pars scientiæ tantum versatur, verbi gratiâ in Logica est objectum adæquatum Sylligismus ut sic, quia tota Logica versatur circa Sylligismum, in adæquatum verò, seu parziale verbi gratiâ in materia Topica est Sylligismus probabilis, quia in illa materia agitur tantum de Sylligismo Topico, & quamvis plures Neoterici contendat objectum adæquatum & attributionis diversâ esse objecta, nihilominus in communiori Scottistarum sententia pro eodem sumuntur, unde explicent illi diversitate objectorum dictorum quomodocunq; velint, ego pro Synonimis utar. Itaq;

III. dividitur objectum in totale & parziale.

Tertiò Dividitur objectum in materiale & formale, circa quam divisionem solemnissimè discrepant nobiscum Neoterici, nam nonnulli ex ipsis, inter quos est Arriaga disp. 1. Sect. 1. n. 2. qui dicunt illud esse objectum formale, cui quis propter se assentit, materiale verò cui assentio propter aliud, sic verbi gratia sanitas amata est objectum formale, quia illi assentior propter se, sectio verò venæ est objectum materiale, quia amo illam propter aliud scilicet propter sanitatem, sic præmissæ quando illis assentior propter se, sunt secundum ipsam objectum formale, conclusio verò quia non propter se, sed propter præmissas illi assentior, est objectum materiale, quam definitionem & explicationem dicit esse omnium pænè Authorum, quòd quàm verum sit nescio, quia scio plures esse Philosophos quàm Arriaga sit, qui si solus esset Philosophus omnium esse lubens fate- rer, unde contra eum decisione in contrarium est agendum &

VI. In materiale & formale.

Dico I. Non bene describitur objectum formale esse illud, cui propter se assentior, nec materiale illud, cui assentior propter aliud. Hæc est contra

V. Non bene describitur objectum formale per rationem assentis.

tra Hurtadum & nonnullos alios Recentio-
nes. Prob. si illud est objectum formale cui
propter se assentior non distinguetur ab
attributionis, sed falsum est objectum formale
non distingui ab objecto attributionis, ergo:
prob. ma. Illud est objectum attributionis,
quod propter se consideratur in scientia, ergo
si formale est illud cui propter se assentior non
distinguetur ab objecto attributionis; falsitas
minoris patet etiam secundum Arriagam, nam
ille dicit supra, scientiam specificari ab objecto
adequato attributionis, ergo falsum est ob-
jectum formale distingui ab objecto attribu-
tionis, & per consequens falsum quod est, quod
objectum formale sit illud cui assentior pro-
pter se. Secunda pars conclusionis patet, nam
sic coincideret objectum materiale cum objecto
partiali quod etiam dici non potest, nam ab ob-
jecto particulari specificatur etiam scientia par-
ticularis adaequate, a materiali non nisi in-
adequate. Adde quod objectum particulare
debeat esse ex objecto formali & materiali
compositum, sicut corpus ex materia & forma;
quod autem non distingueretur ab objecto par-
ticulari patet, nam illud est particulare quod
consideratur propter aliud & reducitur ad prin-
cipale, si ergo illud esset materiale quod pro-
pter aliud, consideratur, coinciderent, nam
quae cumq; habent eandem definitionem eadem
sunt specie, Quod tamen ut patet ex dictis ne-
quit dici. Sed

VI. Dices Disparitatem esse, Quia objectum
formale de ratione sua non petit ut istud ad alia
reducatur, de ratione autem objecti attributionis
est, ut ad illud omnia alia reducatur. Contra
saltem materiale coincidit cum particulari,
Contra 2. Quia esto hoc non frequentèr, tamen
ut ipse Arriaga fatetur sic fit, ergo saltem dum
sic fit non distinguentur. Hac ergo sententia Ar-
riaga refutata statuo Scotisticam &

VII. DICO 2. Objectum materiale est res quae con-
sideratur in scientia, objectum verò formale ratio est
illa sub qua res consideratur a scientia, unde etiam mo-
do considerandi objectum dicitur ab aliquibus, ab aliis
verò scilicet. Haec Conclusio in re est Scoti. q. 3.
Prologi §. ex huius & veterum Scotist. imò D. Tho-
mae 2.2. q. 1. a. 1. ut fatentur Complutenfes
disp. 1. proem. q. 2. Et melius patebit ex-
plicando: Dicitur materiale objectum, propter
indifferentiam quam habet, ut à diversis formis
informetur: Formale autem dicitur esse ratio
illa sub qua à scientia consideratur, & habet ut
differentia contrahens rem consideratam, res
clarior exemplo evadet, verbi gratia corpus
est objectum materiale, ideò, quia est indiffe-
rens ut illud consideret Medicus vel Physicus,
si tamen adveniat aliqua ratio, vel modus qui
illud corpus ad certam scientiam determinabit,
ille modus & illa ratio vocabitur objectum for-
male illius scientiae, sic verbi gratia quia ly na-
turale, ut naturale, additum corpori constituit
illud considerationis Physicae, ideò naturale dicitur
objectum formale Physicae, Quia autem ly
sanabile, ut sanabile, constituit corpus objectum
totale artis medicinae, ideò ly sanabile dicitur
objectum formale medicinae.

VIII. Quarto Dividitur objectum in primum
& non primum: objectum primum est triplex, aliud
F. Amanai Hermann Logica.

est objectum primum primitate praedicationis, &
est objectum commune, quod praedicatur de
omnibus objectis particularibus, de quibus
in tali scientia agitur, sic in Metaphysica ens
praedicatur de omnibus entibus in particulari,
de quibus agit Metaphysicus: aliud est primum
primitate perfectionis, & est illud, quod est no-
bis perfectissimè notum in tali scientia, ut Deus
in Metaphysica: Aliud denique est pri-
mum primitate virtuali continentia, & est illud
quod in se virtualiter continet omnes veritates
illius notitiae cuius est objectum, virtualiter au-
tem contineri in ratione primi objecti, de quo
hic, est esse causam effectivam, vel saltem moti-
vam omnium veritatum illius cognitionis &
notitiae cuius est objectum.

Ultimò dividitur objectum in motivum
& terminativum; motivum est, quod non solum
terminat potentiam, sed etiam movet ad eli-
ciendum actum: terminativum est, quod ita ter-
minat actum, ut non moveat etiam potentiam,
ut creatura respectus intellectus Divini.

IX.
In motivum
& termina-
tivum.

Positis itaque hisce divisionibus obje-
cti & omissis aliis, ad nostrum propositum ma-
ximè deseruit objectum attributionis, de quo
cum Dialecticis & Logicis communiter exami-
nari & quari solet, quoniam conditiones requi-
rantur & communis consensus, licet nonnulli
sint qui plures requirant, tres requirit condi-
tiones ad objectum attributionis, & prima est,
Quòd de illo praesupponatur quid est? hanc condi-
tionem requirit Aristoteles 1. Post. cap. 2.
Quando dicit de subiecto in scientia praecognosci
quid sit, unde ob hanc conditionem nulla scien-
tia debet demonstrare suum objectum à priori,
vel posteriori, quamvis quandoque possit, sed
non petit, aliud enim est non petere, aliud non
debere posse. Secunda conditio est ut omnia quae
in illa scientia tractantur ad illud referantur,
sive ut partes subiectivae, seu componentes, seu
ut proprietates, & passionis, vel ut principia,
ita ut omnia gratia ipsius in considerationem
adducantur, ipsum verò non referatur ad aliud,
tertia est, ut scientia per illud una cum ratione
& modo quo ipsum tractat à reliquis distingua-
tur. Doctor subtilis addit quartam q. 3. Prologi
scilicet quod objectum attributionis debeat
continere omnes veritates illius scientiae, quam
conditionem ad calcem quaestionis examinabo,
nunc sufficiunt tres priores quas

X.
Conditiones
ad objectum
attributionis.

DICO 3. Ad hoc ut aliquid sit objectum attri-
butionis tres priores conditiones requirunt & suffi-
ciunt, nec ulla est necessaria amplius. Est commu-
nis Scotist. & Thom. ex Philosopho pri. Post. 4.
Prob. Quia nullae congruentibus assignantur,
ergo haec requiruntur ita ut plures necessariae non
sint, Prob. ant. Quia omnes aliae quae ab aliis ad
rationem objecti requiruntur ad has tres reduci
possunt, ergo nullae congruentibus assignantur,
probatur ant. discurrendo per omnes condi-
tiones quas alii veluti necessariae adhibent,
nam quòd aliqui dicunt objectum non debere
esse aliquid impossibile, reducitur ad pri-
mam nostram, nam illud quod est jam esse
impossibile manifestum est, item quòd de-
beat esse unum, quòd debeat posse defini-
ri, quòd non debeat esse aequivocum, ens per

XI.
Tres condi-
tiones suffi-
ciunt.

accidens, non corruptibile, sed necessarium, &c. nam illud quod est, definiri potest, quod verò definitur æquivocum esse non debet, nec corruptibile, nec ens per accidens, sed unum per se, ergò istæ omnes conditiones alioquin requisitæ optimè ad primam reducuntur. Quòd verò alii dicunt quòd subiectum debeat adæquari scientiæ reducitur ad secundam, ex eò enim quòd alia omnia reducuntur ad ipsum, & ipsum non reducatur ad aliud, insinuat sufficienter non excedere scientiam, nec à scientia excedi. Item alii requirunt, quòd debeat esse universale, sed quamvis ad primam reduci possit, ad quam reducta est etiam definitio, cum singularia gratiâ sui non definiantur, sufficienter insinuat debere esse universale, attamen assero id universaliter verum non esse, nam de Deo optimo M. qui est singularissimus datur scientia, Quòd autem debeat habere, ut prætendunt nonnulli, partes subiectivas, id tantum verum est de objecto generico, non verò specifico, & insuper ad secundam conditionem reducitur. Sed in contra primam conditionem

XII.

Arguitur si ad objectum requiritur ut de illo præsupponatur quòd sit, sequeretur scientiam non esse de necessariis, sed scientia secundum Aristotelem & omnes est de necessariis, ergò mala est illa conditio: probatur sequela, nam si in Physica præsupponere debeo quòd corpus naturale sit, non præsuppono aliquid necessarium, nam corpus naturale jam potest esse jam non esse, jam generari jam corrumpi, & per consequens objectum Physicæ erit aliquid corruptibile & non necessarium, adeoq; & scientia erit contingens, quandoquidem secundum tertiam conditionem scientiæ ab objecto specificantur; R. Negando sequelam ma. & dist. mi. scientia secundum Aristotelem & alios est de necessariis, ita ut illa necessaria sint quantum ad existentiam nego mi. quoad essentiam, seu quoad habitudinem prædicati & subiecti ad se invicem, concedo mi. non requiritur enim quòd objectum actu existat, sed quòd possit existere & quòd ante opus intellectus subiectum habeat necessariam coexistentiam cum prædicato, ut dicitur communiter.

Instatur. Scientia realiter fertur ad objectum, sed relatio est inter extrema realia, ergò objectum scientiæ debet actu & realiter existere. R. dist. mi. concessâ ma. Relatio est inter extrema realia, prædicamentalis concedo, transcendentalis nego, seu ut verius dicam relatio mutua realis, concedo, relatio non mutua nego. Prædicamentalis autem realitio est, quæ realiter distinguitur à fundamento & termino. Sed

Urgetur secundum ipsam conditionem datam objectum præsupponi debet an sit? sed an sit, dicit relatum existentiam, ergò, prob. mi. præsupponit talem existentiam ratione cuius definiri possit, sed ratione solius existentie realis definiri potest aliquid ergò probatur mi. quia alioquin chymera & omnia non existentia possent definiri. R. dist. ant. præsupponit existentiam actualem essentia concedo mi. positionem extra suas causas nego mi. & concessâ ma. prob. dist. mi. sed ratione solius existentie realis aliquid definiri potest definitione rigo

rosa & strictè sumpta concedo mi. definitione in largiore acceptione nego mi. & consequentiam, vel si tibi displicet hæc solutio, recurre ad priorem dicendo, existentiam essentia sufficere & nihil aliud, ut autem tertia conditio melius intelligatur ideo

Quæres I. Per quodnam objectum specificentur scientiæ, & ab aliis distinguantur? Supponit quæsitum scientias specificari ab objecto, & per ordinem ad illud unam ab alia distingui, ita communiter tenetur, quomodo autem hoc fiat dicam dum acturus sum, quomodo actus ab objectis specificentur, interim quætionem resolvo & ad quæsitum, R. non specificari nec distingui scientias per solum objectum materiale tantum, nec per solum formale, sed per utrumq; simul, nam ut notat Didacus a Jesu in Logica quæstione 3. proœm. Neque sanabilitas ut constituitur medicinam, neque naturalitas ut Physicam, sed homo quatenus sanabilis est, & quatenus naturalis, est objectum adæquatam specificans scientiam & eam ab aliis distinguens.

XIII.
Scientia distinguuntur tam per objectum formale quam materiale.

Quæres 2. An etiam ad rationem objecti attributionis requiratur quòd omnia virtualiter in se contineat quæ in illa scientia tractantur? R. Quòd Scotus dum dicit requiri quòd omnia virtualiter contineat, quæ in scientia tractantur, non loquitur de objecto generico, sed specifico, unde non tantum est intelligendus quasi diceret quòd objectum specificum debeat omnia virtualiter continere, quæ in scientia totali tractantur, cuius objectum illa species est, sed tantum quòd debeat continere virtualiter omnia scientie partialis, seu speciei specialissimæ cuius objectum est, Objectum autem genericum non continet omnia virtualiter, sed virtualiter tantum continet propriam definitionem & proprietates, alia autem quæ in scientia tractantur tantum potentialiter, ita expressè 6. Met. q. 1. quando autem 2. d. 3. q. 8. in fine ait (contrarium quasi teneret) unitas scientie assignatur penes objectum, quia illud est penes quod scientie distinguuntur non penes intellectum, & hoc modo distinguendo scientias illa est una, quæ est unius subiecti primi, quatenus objectum primum habet continere scientiam illam virtualiter per quæ ultima verba insinuare vult, quòd ad hoc quòd scientia sit una, objectum debeat continere virtualiter omnes veritates, quandocunq; autem ista dicit Scotus, explicandus est & intelligendus, quòd loquitur de objecto specifico, quòd continet virtualiter suam definitionem & passiones, vel si de generico loquitur, dicatur quòd extendat ly virtualiter continere, prout idem significat quòd continere, non tantum proprie virtualiter, sed etiam potentialiter.

XIV.
Quomodo intelligendus sit Scotus dicens objectum debere continere omnia, quæ in scientia tractantur.

QUÆSTIO IV.

De Objecto Logica.

Inquirendo Objectum Logica non loquar de materiali tantum, nec formali tantum, sed de objecto ex utroq; materiali scilicet & formali conflato, circa quam materiam tanta est sententiarum diversitas. ut Mastr. q. proœm. art. 3.

I.
Multiplicitas sententiarum circa objectum Logica.